

ČÁST I.

VŠEOBECNÁ USTANOVENÍ

1. Základní údaje

1.1. Volená zastupitelstva

Podle platného zákona o obcích (obecní zřízení) se pod pojmem zastupitelstvo obce rozuměla také zastupitelstva měst, městysů, zastupitelstva statutárních měst a podle zákona o hl. m. Praze se podle stejného volebního zákona volilo i zastupitelstvo hl. m. Prahy. Vyhlášené volby se vztahovaly i na zastupitelstva městských částí a městských obvodů územně členěných statutárních měst a hl. m. Prahy.

V celém procesu příprav na volby, ve způsobu hlasování ve volebních dnech a při zpracování výsledků hlasování byly rozlišovány dva základní typy zastupitelstev:

- zastupitelstva obcí, kde jsou zahrnuty výsledky voleb do zastupitelstev ve všech obcích, které nebyly městem, do zastupitelstev měst a městysů, zastupitelstev statutárních měst a do zastupitelstva hl. m. Prahy,
- zastupitelstva městských částí a městských obvodů, kde jsou zahrnuty výsledky voleb do zastupitelstev městských částí a městských obvodů územně členěných statutárních měst a zastupitelstev městských částí hl.m.Prahy.

1.2. Počty obcí, městských částí a městských obvodů

K datu voleb bylo registrováno celkem 6 253 obcí včetně pěti vojenských újezdů, ve kterých se však zastupitelstvo obce nevolí. Zastupitelstvo obce tak mělo být zvoleno v 6 248 obcích. Dále bylo registrováno 140 městských částí a městských obvodů územně členěných statutárních měst a hl. m. Prahy, ve kterých mělo být zvoleno zastupitelstvo.

Podle stavu k datu voleb byly statutárními městy Brno, České Budějovice, Děčín, Frýdek Místek, Havířov, Hradec Králové, Chomutov, Jablonec nad Nisou, Jihlava, Karlovy Vary, Karviná, Kladno, Liberec, Mladá Boleslav, Most, Olomouc, Opava, Ostrava, Pardubice, Plzeň, Prostějov, Přerov, Teplice, Ústí nad Labem a Zlín, z nich územně členěná, ve kterých si městské části nebo městské obvody volily své zastupitelstvo, byla města Brno, Liberec, Opava, Ostrava, Pardubice, Plzeň a Ústí nad Labem.

Zastupitelstvo bylo zvoleno v 6 235 obcích a ve 140 městských částech a městských obvodech. Seznam 13 obcí, ve kterých zastupitelstvo zvoleno nebylo, je uveden v příloze č.3.

1.3. Volební okrsky

V každé obci jsou vytvořeny stálé volební okrsky pro odevzdání hlasovacích lístků voliči oprávněnými v tomto volebním okrsku volit a pro sčítání hlasů v souladu se zákonem č. 491/2001 Sb. Každý okrsek je v rámci obce označen pořadovým číslem ve vzestupné nepřerušované řadě počínaje číslem 1. Celkem bylo ve všech obcích, kde mělo být zvoleno zastupitelstvo, vytvořeno 14 765 volebních okrsků; v obcích, kde volby skutečně proběhly, pak bylo 14 752 volebních okrsků. Volby do zastupitelstev městských částí a městských obvodů proběhly ve všech 2 153 volebních okrscích.

1.4. Volební obvody

Základním ustanovením podle volebního zákona bylo, že obec tvoří jeden volební obvod. Pro volbu stanoveného počtu členů zastupitelstva mohlo být vytvořeno více volebních obvodů při dodržení následujících podmínek:

- v obcích s počtem obyvatel do 10 000 muselo být v každém stanoveném obvodu voleno nejméně 5 členů zastupitelstva,
- v obcích s počtem obyvatel od 10 001 do 50 000 v každém obvodu nejméně 7 členů zastupitelstva,
- v obcích s počtem obyvatel nad 50 000 v každém obvodu nejméně 9 členů zastupitelstva.

Této možnosti využilo pouze město Lišov (okr. České Budějovice) s celkem 2 vytvořenými volebními obvody a 2 městské části hl. m. Prahy s celkem 8 volebními obvody.

1.5. Počty mandátů

Počet členů voleného zastupitelstva stanovilo příslušné zastupitelstvo podle platného zákona o obcích (obecní zřízení) v závislosti na počtu obyvatel obce. Nejmenší možný počet volených členů byl 5 a nejvyšší 55s výjimkou zastupitelstva hl. m. Prahy, kde byl podle zákona o hl. m. Praze stanoven počet volených členů na 65. Zastupitelstvo hl. m. Prahy plní zároveň funkci zastupitelstva kraje.

Celkem tak mělo být v těchto volbách rozděleno 59 594 mandátů v zastupitelstvech obcí a 2 548 mandátů v zastupitelstvech městských částí a městských obvodů, přičemž tyto počty zahrnují jen ty obce, ve kterých nakonec volby proběhly. Na základě výsledků voleb bylo nakonec rozděleno 59 573 mandátů v zastupitelstvech obcí a 2 548 mandátů v zastupitelstvech městských částí a městských obvodů.

2. Volební právo, volební systém

2.1. Volební právo

Volby do zastupitelstev obcí se konaly na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním. Tajnost hlasování byla podle dalších ustanovení volebního zákona nejen právem, ale i povinností.

Právo volit měli státní občané České republiky, kteří nejpozději v den voleb (případně druhý den voleb) dosáhli věku nejméně 18 let, měli v obci trvalý pobyt a nenastala u nich některá z překážek výkonu volebního práva, a státní občané jiného státu, jimž právo volit přiznávala platná mezinárodní úmluva s Českou republikou za splnění týchž podmínek, které platily pro státní občany České republiky. Obdobné podmínky platily v případě práva volit do zastupitelstva městské části nebo městského obvodu, zde však byl podmínkou též trvalý pobyt voliče v této městské části nebo obvodu.

Členem zastupitelstva obce mohl být zvolen každý volič, u kterého nenastala některá ze čtyř zákonem stanovených překážek ve výkonu volebního práva.

2.2. Seznamy voličů

Voliči byli zapsáni ve stálých seznamech voličů v obcích, v územně členěných statutárních městech a hl. m. Praze v městských částech a městských obvodech, ve kterých měli trvalý pobyt. V rámci obce byly stálé seznamy voličů vedeny podle jednotlivých stálých volebních okrsků. Každý volič tak mohl být zapsán pouze v jednom seznamu voličů. V dodatku ke stálému seznamu mohli být na vlastní žádost zapsáni voliči – státní občané členských států EU, kteří v případě dlouhodobého pobytu v obci měli rovněž právo volit.

Občané, kteří nabyli práva volit, byli do seznamu voličů zapsáni, a ti, kteří práva volit pozbyli, z něj byli vyškrtnuti. V seznamech voličů se uváděly i překážky ve výkonu volebního práva.

Zvláštním nástrojem pro práci okrskové volební komise ve volebních dnech byl aktuální výpis ze seznamu voličů. Podle těchto výpisů, doplněných o voliče zapsané v průběhu volebních dnů okrskovou

volební komisí, byl zjišťován celkový počet zapsaných a zúčastněných voličů pro účel vyhotovení zápisu o průběhu a výsledku hlasování ve volebním okrsku.

2.3. Způsob hlasování

Své právo volit mohl volič realizovat tak, že svou volbu vyznačil na hlasovacím lístku, na kterém byly uvedeny všechny volební strany kandidující do zastupitelstva obce. Takto vyznačený hlasovací lístek vložil do úřední obálky, kterou dostal od okrskové volební komise a tu pak vložil do volební schránky. Učinit tak mohl ve volební místnosti zřízené ve volebním okrsku, kde byl zapsán v seznamu voličů, nebo ve zvláštních případech s použitím přenosné volební schránky. Chtěl-li se volič zúčastnit hlasování, musel tak učinit osobně, zastoupení nebylo přípustné. Před provedením aktu volby byl volič povinen prokázat svou totožnost a státní občanství České republiky nebo státní občanství státu EU. Hlasovací lístky byly voličům dodány nejpozději tři dny před zahájením voleb.

Každý volič měl tolik hlasů, kolik bylo voleno členů zastupitelstva a svojí volbou tak vlastně vyjadřoval svou představu o složení zastupitelstva. Mohl použít všech svých hlasů, ale mohl využít také jen části svých hlasů a vyjádřit tak svou představu v tom smyslu, že v zastupitelstvu by měly být právě tyto osoby, a že na dalších již mu nezáleží. Při tom mohl zejména vybírat jednotlivé kandidáty různých volebních stran. Mohl ale vybrat jednu volební stranu s více než jedním kandidátem, čímž dal své hlasy všem jejím kandidátům až do počtu volených členů zastupitelstva s tím, že mu nezáleželo na pořadí, v jakém jim bude přidělen mandát. Mohl také oba způsoby volby kombinovat.

2.4. Rozdělování mandátů

Otázka, kdo zasedne v zastupitelstvu obce, mohla být zodpovězena až po provedení tří výpočtových fází:

V první fázi bylo nutné zjistit, které volební strany (kandidátní listiny) do skrutinia, ve kterém se přidělují mandáty, vůbec postoupí. Zde přinesl nový volební zákon změnu oproti dřívější úpravě, která tento výpočtový krok neznala. Jde o jistou paralelu s ustanovením o uzavírací klauzuli pro vstup do Poslanecké sněmovny nebo do zastupitelstva kraje tak, jak ji znají příslušné volební zákony. V případě zastupitelstev obcí však uzavírací klauzule byla stanovena tak, že bylo přihlédnuto k počtu kandidátů, které volební strana na konkrétní kandidátní listině uvedla.

Postoupit do skrutinia a podílet se na rozdělování mandátů tak mohla pouze kandidátní listina, pro kterou bylo odevzdáno tolik platných hlasů, že to činilo alespoň 5 % z přepočteného základu. Ten byl zjištěn jako násobek počtu jejích kandidátů (maximálně však počtu volených členů zastupitelstva) a konstanty, vypočtené jako podíl celkového počtu platných hlasů a počtu volených členů zastupitelstva. Základem tedy nebyl celkový počet platných hlasů, ale počet platných hlasů zjištěný jako maximum, kterého vůbec mohla tato kandidátní listina vzhledem k počtu kandidátů na ní uvedených, teoreticky dosáhnout.

Ve druhé fázi byl pro rozdělení určeného počtu mandátů v zastupitelstvu kandidátním listinám, které postoupily do skrutinia, použit poměrný volební systém soustavy d'Hontovy s využitím volebního dělitele d'Hondtova. Hlasy získané jednotlivými kandidátními listinami se postupně dělily přirozenými čísly počínaje 1 až do počtu podílů rovného počtu kandidátů, kteří za ni kandidovali. Všechny vypočtené podíly se seřadily podle velikosti sestupně až do pořadového čísla rovného počtu rozdělovaných mandátů. Za každý podíl obsažený v této řadě získala příslušná kandidátní listina jeden mandát.

Ve třetí fázi byly kandidátní listinou získané mandáty přidělovány jednotlivým jejím kandidátům. V zásadě se tak dělo v pořadí, v jakém byli kandidáti na kandidátní listině uvedeni. Pokud však kandidát získal takový počet hlasů, že alespoň o 10% přesáhl průměrný počet hlasů na jednoho kandidáta této kandidátní listiny, posunul se v pořadí pro přidělení mandátu na první místo a jestliže takových kandidátů

bylo více, o jejich pořadí rozhodoval počet získaných hlasů, příp. ještě jejich původní pořadí na kandidátní listině. Kandidáti této strany, na které již mandát nepřipadl, se stali náhradníky na uvolněný mandát.

Pokud bylo pro volbu zastupitelstva obce vytvořeno více volebních obvodů než jeden, prováděly se všechny tři výše uvedené výpočtové fáze samostatně v rámci každého volebního obvodu.

3. Kandidátní listiny

3.1. Volební strany

Kandidátní listiny pro volby do zastupitelstva obce mohly podávat volební strany. Volební stranou mohly být:

- politické strany a politická hnutí registrované podle zákona o sdružování v politických stranách a politických hnutích u MV,
- jejich koalice,
- jejich sdružení s nezávislými kandidáty,
- sdružení nezávislých kandidátů,
- jednotliví nezávislí kandidáti.

3.2. Obsah kandidátní listiny

Kromě identifikace voleného zastupitelstva a volební strany byli na kandidátní listině uvedeni v pořadí stanoveném volební stranou všichni kandidáti, kteří se svou kandidaturou za tuto volební stranu vyjádřili písemný souhlas a o nichž byly uvedeny následující údaje:

- jméno a příjmení,
- věk,
- povolání,
- trvalý pobyt,
- členství v politické straně nebo v politickém hnutí, popř. uvedení toho, že nejsou členy žádné politické strany ani politického hnutí,
- v případě volební strany typu koalice označení politické strany či politického hnutí, která kandidáta navrhla,
- v případě volební strany typu sdružení politických stran a politických hnutí s nezávislými kandidáty označení politické strany či politického hnutí, která kandidáta navrhla nebo označení toho, že jde o nezávislého kandidáta.

3.3. Podávání a projednání kandidátních listin

Volební strany mohly kandidátní listiny podávat nejpozději 66 dnů přede dnem voleb tzv. registračnímu úřadu. Těmito úřady byly:

- pověřené obecní úřady,
- obecní úřady v obcích, kde byly zřízeny alespoň dva odbory,
- ve městech Plzeň, Brno a Ostrava také všechny úřady městských částí a městských obvodů, v hl. m. Praze dále také všechny úřady městských částí, ve kterých byly zřízeny dva odbory.

Pro volbu do téhož zastupitelstva v obci mohla každá volební strana podat pouze jednu kandidátní listinu pro jeden volební obvod. Politická strana nebo politické hnutí mohla být součástí pouze jedné volební strany pro volbu do daného zastupitelstva obce a kandidovala-li samostatně, nemohla tedy již být součástí jiné volební strany (koalice nebo sdružení). Volební strany typu sdružení nezávislých kandidátů nebo jednotliví nezávislí kandidáti museli ke kandidátní listině připojit petici se zákonem určeným počtem podpisů.

Po přezkoumání podaných kandidátních listin a odstranění závad v nich zjištěných registrační úřad nejpozději do 48 dnů přede dnem voleb kandidátní listiny zaregistroval, vylosoval pořadí volebních stran na

hlasovacím lístku a zajistil vytištění hlasovacích lístků. Forma a obsah hlasovacího lístku byly stanoveny zákonem a upřesněny vyhláškou Ministerstva vnitra č. 59/2002 Sb.

3.4. Vzdání se a odvolání kandidatury

Kandidát se mohl do 48 hodin před zahájením voleb vzdát písemně své kandidatury a také zmocněnec volební strany mohl kandidáta z kandidátní listiny ve stejné lhůtě odvolat. Jestliže se tak stalo po zaregistrování kandidátní listiny, zůstaly údaje o kandidátu na kandidátní listině, ale při zjišťování výsledků voleb se k takovým kandidátům nepřihlíželo. Pokud registrační úřad obdržel prohlášení do 48 hodin před zahájením voleb, bylo jeho povinností zajistit zveřejnění prohlášení ve všech volebních místnostech na území obce.

4. Volební orgány

Volby do zastupitelstev obcí řídila Státní volební komise jako stálý volební orgán, ustavený podle zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů, a podle související vyhlášky Ministerstva vnitra č. 152/2000 Sb.

Volební legislativa, která nabyla platnosti v r. 2001, definovala i v těchto volbách veškeré činnosti v organizačně-technické přípravě voleb a v zabezpečení zpracování jejich výsledků jako výkon státní správy a určila je do působnosti volebním zákonem vyjmenovaných orgánů státní správy a orgánů samosprávy.

Ve volebních okrscích zabezpečovaly průběh voleb a prvotní zjištění výsledků hlasování okrskové volební komise. Vzhledem k tomu, že ve stejném termínu probíhalo první kolo řádných voleb do jedné třetiny Senátu, byly okrskové volební komise společné a zajišťovaly rovněž průběh druhého kola senátních voleb, konaného o týden později ve dnech 17. – 18. října 2014.

Hlavními úkoly okrskové volební komise bylo zejména zajistit průběh hlasování, bezprostředně po uzavření volebních místností sečíst hlasy, vyhotovit zápis o průběhu a výsledku hlasování a předat ho do dalšího zpracování na územně příslušném pracovišti ČSÚ. Ve 2 153 volebních okrscích komise zjišťovala výsledky také ve volbách do zastupitelstva městské části nebo městského obvodu a vyhotovovala tak dva samostatné zápisy.